

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 6

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . K 2.—
četrletna . . . K 1.—

Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 37.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1916.

Leto IX.

Delavstvo in šola.

Z naše strani se je že mnogokrat naglašalo, da sedanja šola ne odgovarja svojemu namenu. Slovensko krščansko socialno delavstvo v svojem programu (Sklenjen na I. shodu slovenskih delavskih stanov; dr. Krekov koncept) zahteva brezplačen pouk tudi delavskim otrokom. Od časa do časa je tudi naš list grajal razne napake šole; katoliško slovensko časopisje je opetovano opozarjalo na hibe sedanje »moderne« šole; posebno je dr. Krek, ki je povsod doma, večkrat dvignil svoj glas proti sedanjemu ustroju šolstva; posebno pozornost so vzbujala svoječasno njegova izvajanja v kranjskem deželnem zboru. Njegova zasluga je, da je kranjska deželna uprava glede na praktične težaje precej storila, če tudi bi se bilo po sodbi nas »nergačev«, »zabavljavcev« in »zarotnikov«, pa ne vem, kaj smo že vse tisti ljudje, ki v dobri veri, da bi se naši ljudje povsod, kjer jim je izročena oblast, postavili, lahko več storilo, kolikor se je. Naša stranka je postala velika, močna; hvala Bogu; imamo že tudi veliko inteligentov: vsem nam gre za to, da se še bolj izpopolni; to povzroča, da se o vsaki stvari ljudje razgovarjajo: Kranjci smo strastni politiki; tisti, ki smo jim izročili krmilo naše ladje, morajo upoštevati glas kritike, ker če tudi morebiti kritika včasih pretirava; nekaj jedra je vedno v njej. Bilo je pred leti. V neki občini na Kranjskem se je ustvarila proti nekega našemu županu takorekoč čez noč močna opozicija med našimi lastnimi ljudmi. Nekomu, ki se je radi tega čudil, je takrat rekel dr. Šusteršič: Jaz se temu nič ne čudim. Mož je za svoje razmere visoko zlezal in popolnoma naravno je prišlo, da so ga pričeli kritikovati. Od takrat je minilo že več let. Kritiki mora biti prosta beseda; seveda samo resni, stvarni; na to, kar se blebata v poznih, nočnih urah pri vinu, pivu ali pri »stolpičkih« konjaka itd., pameten človek ne sme nič dati, pomilovati se mora vsakdo, ki kaj da in ki ga morebiti žali najmodrejša kritika, ki se razpravlja in ki je seveda najživejša, najburnejša takrat, ko se približava ura duhov in

strahov, ko se zbirajo na velikem kleku, gori čarodejcev, coprniki in coprnice, ki so prijezdili na metlah tja.

Zdaj se čudimo, mi »nergači«, seveda, odkdaj so postali najboljši poznavalci in strokovnjaki šolstva juristi: jezični doktorji. Mi navadni smrtniki smo dozdej mislili, da se na šolske stvari najbolj razumejo šolniki: učitelji, kateheti in profesorji; na pravde in na postave pa jezični doktorji. Zakaj je kranjski deželni odbor na mesto dveh profesorjev poslal v kranjski deželni šolski svet dva jezična doktorja, je stvar, ki jo naši možgani prav res ne umevajo.

To mimogrede, gre pa za to, da beležimo kritiko o sedanji naši šoli, ki jo je objavil te dni v dunajski socialno demokratski »Arbeiterci« Oto Glöckel. Marsikdo se čudi moči socialne demokracije. Najbolj disciplinirana stranka je; o tem nihče ne dvomi; a njena moč je ravno v kritiki: oistre besede večkrat padajo, a iz kritike se vedno kaj ustvari. Kritika sicer boli, a ustvarja vedno kaj novega. Naj bi ne bil nastopil ostri kritik, sedanji krški škof dr. Mahnič, s svojimi ostrimi kritičnimi članki, o katerih se danes tudi med nami večkrat sodi, da so bili prehudi, prekreпки; bi se naša sveta stvar ne bila tako ustalila med Slovenci, kakor se je. Sicer pa sedanji svet, ki tako sodi, ni živel v tistih časih bojev, ko nismo katoliški Slovenci še ničesar imeli: vihar je bil potreben, da je očistil ozračje in da je bilo mogoče v zdravem zraku graditi našo trdnjavo. Kritika, pa bodisi tudi navidezno pretirana in krivična, sicer razburi; kritika prizadeti ljudje tudi sovražijo, a rodi veliko dobrega, če ima kritik dober namen; seveda tista kritika, ki se peča s čenčami in s praznimi marnami z zlobnim namenom, je škodljiva; a tudi malo časa drži in se razblini, ker vedno resnično ostane reklo, da ima laž kratke noge: posamezniki mogoče trpe; a resnica prodira, ker mora prebiti in prodreti.

O šoli izvaja med drugim Glöckel: V organizaciji našega šolstva zija globoka vrzel. Do desetega leta obiškujejo dečki — izobrazba deklic je stvar zase — ljudsko šolo; potem se prvič otroci ločijo. Otroci revnih staršev ostanejo

v ljudski šoli; so krajne razmere ugodne, pridejo v meščanske šole; otroci premožnih staršev grejo v srednje šole. Ljudska in meščanska šola sta zato šoli revnih in pastorki države. Skrb za te šole prepušča država občini, deželi ali okraju; svoja sredstva uporablja za šole boljših slojev. Po državnem proračunu za leto 1912. izda država vsako leto za vsakega visokošolca K 194'50, in za učenca ljudske šole celih 49 vin. Srednješolec stane državo 393krat, visokošolec pa celo 1100krat več kolikor jo stane učenec ljudske šole. Brezplačni pouk bo to krivico zelo oslabil, dasi bi bilo le še vedno slabo, ker odvali država svoje breme na druge rame.

Ustroj naših šol ne odgovarja najpreprostejšim zahtevam sedanjega časa, ker ni praktičen in zavira dušni razvoj mladega rodu. Starši, ki so tako srečni, da nudijo lahko svojim otrokom višjo izobrazbo, bi morali že, ko je otrok star deset let, znati kakšne sposobnosti so skrite v otroku; kakšen poklic bi bil zanj najprimernejši. Od vstopa v razne srednje šole je bistveno odvisen poznejši stan mladega človeka. Država nudi gimnazije, realke, realne gimnazije, gimnazije s pripravljavljivim razredom, reformne gimnazije, višje gimnazije, spodnje gimnazije. Kajneda velika raznovrstnost in različnost! Vse to pa bolj meša kot pojasnuje; otežkočuje izbiro; prezreti se ne sme, da je prestop z enega zavoda na drugi zelo težaven. Na enem zavodu poučujejo latinščino in grščino, na drugem francosčino in angleščino; na tretjem so pa zopet drugače zmešali predmete. Prepustiti se mora torej izbira zavoda slučaja.

A to velja le za velika mesta. V manjših mestih so mogoče le srednje šole ene vrste.

Glöckel zahteva predvsem enotno šolo; zahteva strogo klasifikacijo; srednjo šolo, na kateri naj se uveljavljajo talenti. Njegovo splošno stvarno razpravo kazi le, ker se zavzema končno za odpravo verouka in verskih vaj iz šole. Popolnoma se pa strinjamo z njim v tem, da se po šolah odpravijo vse predprave: delavskim otrokom tiste pravice, kot otrokom drugih slojev, in, kar je glavno: ne samo pouk, tudi učila naj bodo otroku reveža brez-

plačna po vseh šolah: od ljudskih do najvišjih; le tako bomo dobili inteligenco, ki bo odgovarjala plastem ljudstva, kar bo po vojski še bolj potrebno, kot je že zdaj.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

APROVIZACIJA V LJUBLJANI.

V sobotnem »Slovcu« smo čitali: Klub občinskih svetovalcev S. L. S. je poslal danes g. županu dr. Tavčarju naslednje pismo: Blagorodni gospod župan! Zadnji čas se opaža, da je nujno treba razdelitev nekaterih živil drugače urediti. Prebivalstvo dobiva karte za moko, ne dobi pa toliko moke, kolikor jo je predpisane. Nekateri prodajalci pravijo, da jim je moke zmanjkalo in tako mora veliko število gospodinj oditi brez predpisane moke, dasi imajo karte. Ker smo prepričani, da mestna aprovizacija oddaja toliko moke, kolikor jo je po kartah določila, se mora tu nekaj na škodo celokupnega prebivalstva goditi, kar je treba temeljito dognati in kaznovati, eventualno tudi z izgubo obrtnih koncesij. Tisti, kdor sedanje razmere izkorišča, drugoga ne zasluži. Zadnji čas se prodaja zopet koruzni kruh, kateremu je pa cena ostala ista kakor poprej, ko je bil boljši kruh. Tu je vsekako treba pojasnila prebivalstvu. Tudi se sedaj bližajo mrzli in deževni dnevi ter je treba prodajo raznih živil tako urediti, da ne bodo ljudje primorani, da sploh kaj dobe, čakati na cesti od 4. ure zjutraj. Šole se zdaj prično in ne bo mogoče za čakanje rabiti otrok. Ker se je aprovizacijskega odseka ni bilo že od dne 18. avgusta, prosimo g. župana, da poskrbi, da bodo seje aprovizacijskega odseka redno vsak teden ter naj se pri

teh sejah o vseh podrobnostih poroča ter se naj samo pri teh sejah določa podrobnosti. Brez sklepov aprovizacijskega odseka ne bi se smelo ničesar ukreniti. Tako bo najbolj krita tudi odgovornost g. župana. Dalje prosimo g. župana, da ugotovi sedaj naši želji in da odredi, da vsak klub sme v aprovizacijski odsek odposlati po dva strokovnjaka izven občinskega sveta in da vsak klub k sejam aprovizacijskega odseka določi tudi dve gospodinji. Vsakemu članu aprovizacijskega odseka mora biti prost vpogled v vse poslovaije aprovizacije, ne da bi bilo treba za to šele iskati dovoljenja g. župana. V nadi, da g. župan tem našim željam ugotovi, beležimo z zahvalo z najodličnejšim spoštovanjem. Za klub občinskih svetovalcev S. L. S.: Ivan Kregar, Maks Lilleg, Ivan Štefe. V Ljubljani, dne 9. septembra 1916.

Nas odkrito veseli, ker se je naša opozicija v ljubljanskem občinskem svetu osokolila in nastopila. Nič ne de, če morebiti to ni komu prav.

V ponedeljek sta pa objavila ljubljanska dnevnik daljšo notico, ki je lahko naši bralci čitate v ponedeljkovem »Slovcu« med ljubljanskimi novicami. V tej notici, poslani dnevnikom z magistrata, se obeta, da bo glede na moko na boljšem. Ta notica je pa v tem nekoliko čudna, ker pravi komuniste z magistrata: »Da se pa zoper hipno pomanjkanje, ki se pojavlja drugod še veliko hujše, nego v Ljubljani, najslabše sredstvo papirnate »resolucije« in »javna« pisma poklicanih in nepoklicanih faktorjev..., tega pač ni treba še posebej naglašati.

Kar se tiče izraza »nepoklicani« faktorji, misli očitno župan na organizirano slovensko delavstvo v J. S. Z. Mi sicer o »poklicanosti« sodimo tako, da so v tako resnih časih poklicani vsi občani in občanke, da opozore župana,

in ta je zato tu, kar se jim zdi potrebno, ker je le malo Ljubljancev tako srečnih, da bi imeli kmetije in so ravno zato po »neurejeni« oddaji moke prizadeti.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

ZADEVE ŽELEZNIČARJEV.

Železniško ministrstvo je izdalo dne 30. avgusta 1916, št. 35.677, odlok, ki dovoljuje enkratno pomoč vpokojenim uslužbencem državnih železnic in njih vdovam in sirotam. Odlok določa med drugim:

Pravilno vpokojenim uslužbencem državnih železnic in njih vdovam in sirotam se za leto 1916 dovoljuje zaradi izrednih razmer, ki jih je ustvarila vojska, enkratna podpora. Stranke naj svoje zahteve naznanijo pri tistem ravnateljstvu (obratno vodstvo Črnovice) z nekolkovno vlogo, ki je svoj čas nakazalo pokojnino (preskrbnino). Stranke, katerim je nakazalo pokojnino (preskrbnino) železniško ministrstvo ali njegovi poduradi, oziroma nekdanje glavno ravnateljstvo avstrijskih državnih železnic, naj priglase svojo zahtevo pri železniškem ministrstvu. Ta enkratna podpora se bo izplačala v dvanajstih mesečnih obrokih, pričenši s 1. januarjem 1916, skupno s pokojnino (preskrbnino).

Višina te podpore se je določila takole:

Skopuh.

H. Conscience.

»O,« je odgovorila, »umevali boste, kako sem nesrečna: zadnjič me boste videli!«

Boleče presenečeni so vsi drugi vzkliknili.

»K Vam ne smem več,« je v solzah tožila, »nikdar več ne bom smela s kom med Vami pregovoriti, moram — moram ubogati!«

»Ti ne smeš več z nami govoriti?« je vprašala mati An neverjetno. »Zakaj li ne? Saj nišmo nikomur nič hudega storili!«

»O, ne vprašajte!« je prosilo dekle, »ne smem ničesar povedati!«

Bart je bil poskočil, trdno stisnil zobe, stisnil pest in zaklical:

»O, lahko si mislim, kako je bilo! Kača Tis je to napravil! Miren človek sem, vedoma nisem storil nič žalega niti muhi, a če mi pride pod roke...«

Stara mati mu je položila prestrašena prst na usta in tako potlačila njegove hude, maščevalne besede.

»Bart,« je prosila Cecilija, »če čutiš le nekoliko prijateljstva nasproti meni, si izbij to misel iz glave. Moj stric sam mi je to zapovedal. Ne more se nič iz-

premeniti: taka je moja usoda; nositi jo moram.«

»Za Boga, torej se ne bomo res več videli?« je tožil mladenič; obupno je položil roki na mizo in točil grenke solze.

»Sem ne bom več prišla!« je žalostno odgovorila, »a ko bom presamevala dan za dnem na samostanskem dvoru, bom vedno mislila na vas. Zdaj šele vem, kako vas imam rada!«

Splošno žalost so te besede še pomnožile. Vsi so pobiti plakali.

Cecilija je pričela nenadoma nemirno gledati skozi okno. Najbrž e nekaj zapazila, kar ji je povzročilo strah in skrbi; hitro je namreč vstala in zbrala več svojih stvari, ki jih je položila na omaro.

»Pozabila sem bila skoraj,« je zaklicala, »v svoji žalosti, da smem le zato priti k vam, da vzamem svoje šivanje! Dobro se imejte in ne pozabite me!«

Bart se je med temi boječe izpregovorjenimi besedami obrnil.

Gledal je skozi okno, jeza, ki mu je komaj nekoliko polegla, se ga je zopet polastila.

»Poglejte!« je zaklical, »tam stoji vrag Tis na cesti!«

Že je hotel besen planiti skozi vrata; a mati mu je ovila roke okoli vratu in ga je z močjo zadržavala, četudi je v svoji jezi in obupu vse storil, da bi se ji bil izvil.

Cecilija je med tem potegnila izpod obleke mal, zlat križ in ga stisnila žalostni Vani rekoč:

»Vdovi zidarja Jana sem obljubila, da ji bom pomagala; a zdaj ji več ne morem. Vzemi ta križ moje rajne matere in ji ga daj, naj ga proda in kupi otrokom kruha. Mati, An, Bart, Vana, ljubi moji prijatelji, spominjajte se me, molite, da me Bog varuje. Vem, umrla bom žalosti, ker...«

Glas ji je odpovedal, britko je plakala, z rokami si je pokrivala oči, ko je planila skozi vrata.

Trenutek pozneje so sedeli prebivalci kapeličnega dvora sami in solza ni hotelo biti konca.

Ovratna ruta je ležala pozabljena na stolu; popolnoma je postalo temno predno se je še kdo dvignil, tako so bili žalostni.

1. a) Vpokojeni ali provizionirani uradniki, honorirani uradniki in železniški zdravniki s pokojnino skupno z morebitnim pokojninskim (provizioninskim) pribitkom; do vštrevši 1000 K s 156 K; od nad 1000 K do vštrevši 2000 K z 204 K; od nad 2000 K do vštrevši 3000 K z 252 K;

b) vdovam pod a) imenovanih s pokojnino (provizijo) poleg morebitnega pokojninskega provizijskega pribitka; do vštrevši 1000 K s 132 K; od nad 1000 K do vštrevši 2000 K s 168 K; od nad 2000 K do vštrevši 2400 K z 204 K.

2. a) Vpokojenim ali provizioniranim poduradnikom, železniškim oficiantinjam in služabnikom (čuvajem) s pokojnino poleg morebitnega pokojninskega provizijskega pribitka do vštrevši 1500 K s 120 K;

b) njih vdovam pod a) imenovanih s pokojnino poleg morebitnega pokojninskega provizijskega pribitka; do vštrevši 600 kron z 72 K.

3. a) Provizioniranim pomožnim uslužbencem s pokojnino poleg morebitnega provizijskega pribitka do vštrevši 600 K s 96 K;

b) njih vdovam z vdovsko pokojnino poleg morebitnih provizijskih pribitkov do vštrevši 600 K s 60 K.

4. Zakonskim sirotam brez sredstev: a) uradnikov, honoriranih uradnikov in železniških zdravnikov s sirotinsko pokojnino (sirotinsko provizijo) poleg morebitnega pribitka do 480 K, in sicer: za vsako siroto brez staršev 96 K, za vsako siroto brez očeta v oskrbi matere s 60 K.

b) Sirote poduradnikov, služabnikov in pomožnih uslužbencev, in sicer vsaka sirota brez staršev 48 K, vsaka sirota brez očeta v oskrbi matere s 36 K; vse pod a) in b) navedene sirote do končanega 14. leta.

Pravica do te podpore gre tudi takim uslužbencem državnih železnic ali njih svojcem, katerih pokojnina ali preskrbnina se izplačuje iz sredstev kakega penzijskega ali provizijskega zaklada poddržavljenih železnic, če so bili uvrščeni med vpokojence ali preskrbovance šele po prevzetju dotične železnice v državni obrat. Tisti, ki so dobivali pokojnino oziroma preskrbnino še od zasebne železniške uprave, ne spadajo pod določila te odredbe.

Tiste stranke, ki poleg pokojnine oziroma preskrbnine dobivajo še kako nezgodno rento, niso deležne te podpore, če znaša letni znesek nezgodne rente poldrugikrat in znesek tiste podpore, ki bi šla dotični stranki. Ravno to velja za tiste stranke, ki so deležni kake rente po jamstveni postavi. Če se je mesto rente izplačala odškodninska glavica, se smatrajo 4 odst. obresti te glavice za rento.

× × ×

Pisarna J. S. Z. v Ljubljani, Ljudski dom, rade volje napravi brezplačne prošnje prizadetim železničarjem.

Tisti, ki bi ne mogli priti v pisarno, naj jo sestavijo po sledečem vzorcu:

Slavno

c. kr. ravnateljstvo državnih železnic v Trstu.

Podpisani N. N., upokojeni železničar, priglaja svojo pravico do enkratne podpore, ki jo je dovolilo

c. kr. železniško ministrstvo v odloku z dne 30. avgusta 1916, št. 35.674, upokojenim železniškim uslužbencem.

Njegova provizija znaša glasom dekreta z dne, št. K . . h.

Premoženja nima.

Prosi:

Slavno c. kr. drž. železniško ravnateljstvo naj mu blagovoli nakazati pristoječo mu enkratno podporo.

Ljubljana, dne 1916.

N. N.

Ker navaja odlok, da dobe podporo le tisti železničarji, ki so brez sredstev, naj prizadeti puste pri svojem županstvu (magistratu) potrditi, da so brez sredstev.

Nekaj o kmetijstvu.

Najtežavnejše vprašanje gospodarskega preporoda po vojski v Avstriji bo pač tvorilo kmetijsko vprašanje. Težave, s katerimi se zdaj borimo ob preživljanju prebivalstva, jasno kažejo, da naše poljedelstvo ni kos izrednim razmeram naše dobe.

Dandanes se naše kmetijstvo večkrat primerja z onim v Nemčiji in opozarja na naš manjši pridelek.

V bodočih letih, o tem ne dvomimo, se bo osredotočevala pozornost, kako naj se dvigne pridelavanje na naših poljih, da se bodo izboljšale razmere glede na preživljanje ljudi; delalo se bo tudi na to, da se bo okrepil stan, ki je v socialnem in v gospodarskem oziru važen. Tudi delavstvu gre za to, da bo nakupovalna moč kmetskega stanu močnejša; kar je še posebno velikega pomena za to, ker pač ni misliti, da bo po vojski izvoz naše industrije visoko poskočil.

Takoj, ko bo končana vojska, bo v ospredju vprašanje trgovinske politike. Naše trgovinsko-politične razmere se bodo morale iznova urediti in postaviti v marsikaterem oziru na popolnoma nov temelj. Za dalekosežna postavodajalna dela pri nas ne razpolagamo s tolikim znanstvenim in statističnim gradivom, kakor razpolagajo n. pr. v Nemčiji. Posebno naše kmetijske razmere so široki javnosti kljub nekaterim izvrstnim delom precej nejasne. Večina držav je prirejela že v 8. desetletju minulega stoletja obširne enquete glede na kmetske razmere, a v Avstriji so izostale. Seveda z ozirom na različnost ozemlja: poljedelstvo v gorah, na ravninah, v mrzlejših in toplejših pokrajinah; vse to pač povzroča, da naše agrarne politike ne moremo prikrojiti po vzoru drugih držav.

Pozdravljati moramo zato tudi delavci in delavke, ker je izšlo delo, ki opisuje agrarno gospodarstvo v Avstriji precej obširno. (Die Grundlagen der Agrarwirtschaft in Oesterreich von Dr. h. c. Siegfried v. Strakosch, 1916. Verlag Fr. Tempsky, Wien. — Temelji agrarnega gospodarstva v Avstriji. Spisal dr. h. c. Siegfried pl. Strakosch, 1916. Zaloga Fr. Tempsky, Dunaj.)

Pisatelj ni samo ugledni znanstvenik, marveč je tudi praktičen poljeделец in agrarni politik. Njegovo delo

nadvladuje zato, kar je redko, teorijo in prakso. Pisatelj pravi sam, da sta mu poljedelstvo in industrija enako ljubi; povsod se zavzema za višje stališče skupne narodno-gospodarske koristi z znanstveno nepristranostjo; v obliki je dostojen, tudi kadar se peča z nasprotnimi mnenji. Vsak, ki ga proučuje, se bo kaj naučil, četudi zavzema drugačno stališče, kot je zavzema on.

Poleg mnogih osebnih izkušenj je objavil tudi zelo obsežno gradivo, ki dozda še ni bilo objavljeno. Dež. kulturni sveti in kmetijske družbe so namreč pospeševane po poljedelskem ministrstvu izvedle obsežne poizvedbe o obratnih razmerah in o plodonosnosti poljedelstva, ki so podprte na natančno knjigovodstvo mnogih velikih in malih kmetij. Uspehi so se predelali pod vodstvom strokovnjaka prof. dr. Ostermayerja, ki v dodatku knjigi o njih poroča.

Glede na preobilico novega gradiva in novih načrtov se seveda ne more kar tebi nič meni nič zavzeti stališče in presoati s strankarskega stališča. Delo bo, to upajmo, izpodbudilo na nadaljnje študije, ki bodo šele omogočile stvarno presojo.

Podajmo kratek pregled vsebine.

Avstrijsko poljedelstvo nima povprečno posebno ugodnih temeljev. Skoraj tri četrtine Avstrije je gorata dežela. Tudi vodnih cesta in obrežja, ki poljedelstvo v Nemčiji tako pospešujejo, je pri nas zelo malo. Na pridelek ne vplivajo le zemljiške razmere in podnebje, marveč tudi voznine, ki so glede na kmetijstvo zelo velikega pomena. Na ravno polje v severovzhodnih deželah vplivajo neugodno velike izpremembe vremena in nepremočljiva tla, vsled česar zemlja rada pomočvir. Na jugu zavira Kras poljedelstvo. Seveda so v nekaterih deželah izvrstne razmere glede na zemljo in z ozirom na podnebje.

Upoštevati se morajo še razne okolnosti, posledice zgodovinskega in socialnega razvoja, ki neugodno vplivajo na napredek poljedelstva. Zemljišča so preveč razkosana, niso enotna; postavodaja je pomanjkljiva; izobrazbe manjka, politične in upravne razmere seveda tudi niso najboljše.

Zanimivo je kako opisuje pisatelj o učinku agrarnih carinskih postavk na cene in na proizvodnjo in kako je prizadeta uporaba po njih. Pravi, da niso le carine na žito, marveč tudi njih izraba povišale cene. V dobi naših predzadnjih trgovinskih pogodb se je izvajala carina na pšenico le na pol v cenah, a od leta 1907. dalje je povišala cene za več kot tri četrtine. A najbolj razveseljiva posledica carinskih postavk je bila, kar se kaže posebno zdaj v vojski, da se je od leta 1906./1906. do 1907./13. znižala neobdelana zemlja za 382.000 hektarjev. Ta zemlja, ki prej ni bila obdelana, je zdaj polje. V prvi vrsti se je dvignila proizvodnja krmil za 12,3 odstotke; za 160.494 hektarjev. Pridelovanje pšenice, ki jo je carina najbolj branila, je poskočilo za 10,3 odstotke ali za 117.442 hektarjev, rži za 7,8 %: 146.002 hektara, krompirja za 3,6 %:

43.359 hektarjev. Krompir ni podvržen carini; pisatelj pravi, da so ga zato bolj pridelavali, ker se, kakor znano, mora zemlja glede na obdelovanje polja menjati.

Manj razveseljivo sliko nam nudi pisatelj glede na našo živinorejo, o kateri pravi, da se bo morala brezpogojno izboljšati.

Zapomniti si moramo, da pisatelj ni trmasti pristaš visokih carin in pravi, če bi se kmetijstvo primerno izboljšalo, bi ne nasprotoval, če bi se carine primerno znižale, oziroma odpravile.

Velika kinematografska senzacija z dunajske vojne razstave v Ljubljani. Na dunajski vojni razstavi je dolgo vrsto tednov vzbujal največjo pozornost film »Dunaj v vojski«. Ta film, katerega je pridobil za predstave v Ljubljani Kino Central v deželni gledališču, je vsak dan napolnil kino gledališče dunajske vojne razstave. **Ta film bo mogoče Ljubljančanom videti v petek, 15., v soboto, 16., v nedeljo, 17. in v ponedeljek, 18. t. m.** Dasi je nabava tega filma zvezana z ogromnimi stroški, »Kino Central« v deželni gledališču ni povišal vstopnine. Tudi drugi film dunajske vojne razstave, izvrstno Nestrojevo burko, je pridobil »Kino Central«. Najboljša, najcenejša zabava ostane torej v »Kino Centralu« v deželni gledališču, ki ima tudi najudobnejše prostore.

Dr. Jos. Mal: Grb in barve dežele Kranjske. Ljubljana, Založila »Slovenska Straža« v Ljubljani. Natisnila Katoliška Tiskarna. — Učeni dr. Jos. Mal dokazuje v drobni knjižici, da je belomodro-rdeča zastava kranjska deželna barva. Knjižica je pisana zelo poljudno. Pisatelj je v tej primeroma kratki razpravi nakopičil ogromno gradiva. Knjižica je tehnično krasno izvršena, kar dela čast tiskarni, katero sta v zadnjem času radi več ličnih del pohvalila »Slovan« in »Ljubljanski Zvon«. Cena je 1 K. Naj se pridno kupuje, ker je dobiček namenjen obmejnemu Slovincem. — Dobi se v »Slovenski Straži« (Ljudski dom, I. nadstr. na levo.) med navadnimi uradnimi urami od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Jože Gostinčar. — Tisk Kat. Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava v Ljubljani je v

Kino Central

v deželni gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilol

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, riž, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h »Gospodarski zvezi«, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznana nizke cene!**

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: strajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. **Vedno sveže blago!**

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prilije, v lastni hiši, nasproti hotela »Union« za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4³/₄⁰/₁₀**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

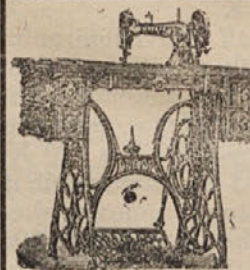
Načelstvo.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebštin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom. Velika izber vezenin, čipk, rokavov, nogavico, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovrtnikov, zavratilo, volne, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Prporočamo cenjenemu občinstvu edino domačo trdko

Ignac Vok

Špecialna trgovina šivalnih strojev in koles Ljubljana, Sodna ul. 6,

katera ima po ugodnih cenah in obrokod strokovnikov priznana najboljša šivalne stroje v Evropi in to so PFAFF

v veliki izbiri in zalogi. 10letna pisarna garancija. Pouk o vezenju vsak čas brezplačno. Prilni posredovalci se iščejo